

REGERINGSKANSLIET

Denna rapport är en sammanställning grundad på Utrikesdepartementets bedömningar. Rapporten kan inte ge en fullständig bild av läget för de mänskliga rättigheterna i landet. Information bör sökas också från andra källor.

Utrikesdepartementet

Mänskliga rättigheter i Kazakstan 2010

ALLMÄNT

1. Sammanfattning av läget för de mänskliga rättigheterna

Från att tillsammans med grannlandet Kirgizistan under början av 2000-talet ha varit ett land där situationen för mänskliga rättigheter, jämfört med övriga Centralasien, var det minst problematiska, har läget i Kazakstan under de senaste åren försämrats. Skälet är främst att president och regering alltmer söker stärka sin politiska kontroll i takt med att ett antal oppositionsrörelser växer fram i landet. Under de senaste åren har även något av en personkult kring president Nazarbajev uppstått och den synes tillta i styrka.

De förhoppningar som fanns inför OSSE:s ministerrådsmöte i Madrid i november 2007, då det beslöts att Kazakstan under 2010 skulle få ordförandeskapet i organisationen, också skulle bidra till ytterligare förbättringar för respekten för mänskliga rättigheter och leda till fortsatta politiska och sociala reformer i landet har i stor utsträckning kommit på skam, även om de kazakstanska myndigheterna själva gör gällande att landet uppfyllt alla de åtaganden som gjordes i Madrid.

Regeringen erkänner förvisso generella brister på området mänskliga rättigheter och samarbetar med internationella och enskilda organisationer för att komma till rätta med dem. Nya organ inrättas, nya strategier och dokument antas, men många gånger uteblir de praktiska resultaten. Inom vissa områden, exempelvis inom fångvården har dock konkreta förbättringar uppnåtts. Även om regelbundna dialoger om mänskliga rättigheter med EU har etablerats, finns det fortfarande en viss ovilja att diskutera enskilda fall av misstänkta kränkningar av de mänskliga rättigheterna.

Noteras bör dock att landets fortsatta ekonomiska tillväxt och de goda statsfinanserna gör det möjligt för regeringen att fortsatt förbättra det sociala skyddsnätet för stora delar av befolkningen.

2. Ratifikationsläget beträffande de mest centrala konventionerna om mänskliga rättigheter samt rapportering till FN:s konventionskommittéer

Kazakstan har tillträtt:

- Konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter, *International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR)* . Regeringen har utarbetat ett förslag till parlamentet om ratifikation av det andra tilläggsprotokollet till konventionen.
- Konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter, *International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights (ICESCR)*
- Konventionen om avskaffandet av alla former av rasdiskriminering, *Convention on the Elimination of all forms of Racial Discrimination (CERD)*
- Konventionen om avskaffandet av alla former av diskriminering mot kvinnor, *Convention on the Elimination of all forms of Discrimination Against Women (CEDAW)* samt det fakultativa protokollet om enskild klagorätt
- Konventionen mot tortyr, *Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CAT)* (inklusive tilläggsprotokollet)
- Konventionen om barnets rättigheter, *Convention on the Rights of the Child (CRC)* samt de två tillhörande protokollen om barn i väpnade konflikter och om handel med barn
- Flyktingkonventionen, *Convention related to the Status of Refugees*, samt det tillhörande protokollet från 1967

Kazakstan överväger att tillträda konventionen om rättigheter för personer med funktionshinder, men oroas över de stora kostnader som exempelvis anpassning av infrastruktur skulle medföra. Landet har ej heller tillträtt konventionen mot påtvingade försvinnanden.

Kazakstan rapporterar regelbundet till de FN-kommittéer som övervakar att konventionerna efterlevs. Numera är eftersläpningen i rapporteringen mindre än tidigare.

MEDBORGERLIGA OCH POLITISKA RÄTTIGHETER

3. Respekt för rätten till liv, kroppslig integritet och förbud mot tortyr

Det har förekommit mord på oppositionspolitiker, men det är svårt att fastställa om dessa handlingar har haft politiska förtecken eller kommersiella, ty politisk verksamhet och ekonomiska intressen är många gånger sammanflätade.

Våld och tortyr förekommer fortfarande i häkten och fängelser, ofta som ett sätt att tvinga fram bekännelser och i vissa fall med dödlig utgång. Från myndighetshåll har vissa insatser gjorts för att komma till rätta med dessa problem, exempelvis genom utbildning av personalen. Ett antal poliser har åtalats och fällts för brottet tortyr, som återfinns i den kazakiska brottsbalken. Förhållandena i de kazakiska fängelserna är fortsatt bristfälliga även om myndigheterna i samarbete med organisationer för mänskliga rättigheter vidtagit vissa åtgärder och de faktiska förhållandena förbättrats. Ett stort problem är att fängelserna är överfulla. Enligt en inhemsk uppgift skulle antalet intagna under 2010 dock ha minskat från 63 000 året innan till 57 000. De sanitära förhållandena på fängelserna är bristfälliga och medför spridning av sjukdomar som tuberkulos. Därutöver lider fångarna brist på mat och mediciner. Fängelsesystemet prioriterar bestraffning snarare än rehabilitering eller reintegrering.

4. Dödsstraff

Det moratorium för verkställande av dödsstraff som infördes i december 2003 ersattes i juli 2009 med ett närmast totalt, uttryckligt avskaffande. Dödsstraffet kvarstår dock för terroristbrott eller särskilt svåra brott under krigstid.

5. Rätten till frihet och personlig säkerhet

Godtyckliga frihetsberövanden förekommer i Kazakstan, trots att det enligt konstitutionen krävs beslut av domstol eller åklagare för att kunna häkta någon.

Rätten att lämna landet och fritt återvända respekteras generellt. Kravet på utresevisum avskaffades 2001, förutom för emigranter och för personer som i sin tjänsteutövning haft tillgång till "statshemligheter".

6. Rättssäkerhet och rättsstatsprincipen

Konstitutionen föreskriver en oberoende dömande makt, men i praktiken verkar rättsväsendet vara underställt den verkställande makten och i sista hand presidenten. Det finns lokala och regionala domstolar samt en Högsta domstol. En dom kan överklagas till närmast högre instans. Det finns även en militärdomstol. Presidenten nominerar kandidater till Högsta domstolen och kan både utse och avsätta domare i de regionala och lokala domstolarna. Det har förekommit uppgifter att man från regeringens sida sökt påverka domstolarna i vissa enskilda mål.

Den tidigare konstitutionsdomstolen har omvandlats till ett konstitutionellt råd, som tolkar grundlagen. Presidenten utser tre av dess sju medlemmar och har vetorätt över dess beslut.

I konstitutionen fastslås att rättegångar i princip skall vara offentliga. Åtalade som inte har råd med en försvarsadvokat skall förses med ett offentligt biträde genom statens försorg. Det är dock inte alla som blir informerade om denna rättighet. Korruptionen inom den dömande makten är utbredd.

Den ombudsmannainstitution som etablerades 2002 har starkt begränsade möjligheter att verka. Ombudsmannen har inte befogenhet att undersöka klagomål som rör presidenten, parlamentet, regeringen, konstitutionsrådet, riksåklagaren, valkommittén eller domstolarna. Däremot kan ombudsmannen undersöka förhållandena i häkten och fängelser liksom övergrepp som rapporteras ha begåtts av polisen.

7. Strafffrihet

Strafffrihet, det vill säga underlåtenhet från statens sida att beivra och bestraffa brott, och särskilt brott begångna av statens representanter, är ett problem i Kazakstan. Myndigheterna har de senaste åren vidtagit vissa åtgärder för att komma till rätta med detta, bland annat utvidgades strafflagens definition av tortyr 2002 så att också tortyr, där förövaren är en statlig tjänsteman och syftet är att framkalla bekännelser, nu är kriminaliserat.

8. Yttrande-, tryck-, mötes-, förenings- och religionsfrihet m.m.

Yttrande- och tryckfrihet föreskrivs visserligen i konstitutionen men respekteras inte alltid i praktiken. Censur är enligt medialagen förbjudet men vissa ämnen som kritik mot presidenten och korruption på hög nivå är ändå tabubelagda.

Vid en första anblick kan medialandskapet i landet se mycket varierat ut: enligt officiella siffror mindre än 2 700 mediaföretag, på det elektroniska området till exempel 50 TV-kanaler (varav 9 statliga), 49 radiostationer (5 statliga) 6 satellit-TV-kanaler (1 statlig). Värt att notera är dock att många av de icke-statliga mediabolagen kontrolleras av ekonomiska intressen som står presidentens parti eller hans familjs ekonomiska intressen mycket nära. Inhemska, oberoende bedömare menar att högst 15 procent av samtliga mediaföretag i praktiken är oberoende.

Trakasserier och misshandel av journalister från oberoende media som uttryckt kritik mot regeringen förekommer i relativt stor omfattning. Myndigheterna kan också, genom att återkalla den nödvändiga licensen ingripa mot media. Av

denna anledning är själv censur en vanlig företeelse. Andra påtryckningsmöjligheter kan vara att försvåra tillgång till tidningstryckerier eller anklaga medieföretag för skattebrott.

År 2009 antogs även en omstridd lag om Internet, där de som tillhandahåller sådana tjänster i princip likställs med en ansvarig utgivare för en tidning. Således skulle Internetleverantören kunna göras ansvarig för innehållet i bloggar som publiceras via hans servrar.

I den senaste rankingen av pressfriheten som organisationen Reportrar utan gränser (RSF) genomfört i sammanlagt 178 länder, tilldelades Kazakstan plats nummer 162. Av de fem centralasiatiska staterna ges således Kazakstan en bättre plats än Uzbekistan och Turkmenistan men en sämre än Kirgizistan och Tadzjikistan. Enligt RSF är trenden, liksom för övrigt i hela Centralasien negativ.

Förenings- och församlingsfrihet föreskrivs i konstitutionen men begränsas i praktiken. Föreningar och politiska partier måste registreras för att få verka. Efter en ändring 2009 i lagen om politiska partier krävs att ett parti måste samla in 40 000 namnunderskrifter (dessförinnan 50 000, men före 2002 endast 3 000). Lagen förbjuder politiska partier som grundar sig på etnicitet, kön eller religion.

För att få hålla offentliga möten och demonstrationer (även enmansdemonstrationer) krävs att ansökan lämnas in senast tio dagar i förväg till de lokala myndigheterna med detaljerade uppgifter om demonstrationen, dess syfte och deltagare. För politiska möten lämnas i praktiken inga tillstånd. Mot ”olagliga demonstrationer” ingriper ofta polisen. Ett annat sätt att kontrollera mötesverksamheten är att i stället för att ge tillstånd till möte på centrala torg i städerna hänvisa dessa till någon avlägsen plats i förorten och då kanske även på en annan tidpunkt än som söks. Även vissa religiösa samfund uppges ha nekats tillstånd för möten eller demonstrationer.

Staten är sekulär och i huvudsak råder religionsfrihet. De ”traditionella”, etablerade religionerna (islam, ortodoxi, katolicism, judendom med flera) rapporteras inte ha några nämnvärda svårigheter. Totalt är ett åttiotal olika trossamfund representerade i landet.

Det förekommer att myndigheterna trakasserar vissa mera radikala muslimska grupper (förebärande ”kamp mot terrorism”). Mot vissa icke-traditionella kristna grupper finns en misstänksamhet från myndigheternas sida. Detta gäller även ett antal icke-statliga organisationer med föregivet socialt eller annat syfte som misstänks kunna ägna sig åt ”missionerande verksamhet”.

9. De politiska rättigheterna och de politiska institutionerna

Det politiska livet i Kazakstan domineras totalt av ett starkt presidentstyre. President Nazarbajevs och hans parti Nur-Otan dominerar fullständigt. Övriga politiska krafter är fragmentiserade och marginaliserade. Presidenten kan lagstifta genom dekret. Han utser och avskedar regeringens ministrar och har även makt att upplösa parlamentet. Presidenten måste i princip godkänna förändringar i konstitutionen.

President Nazarbajev omvaldes 2005 för en mandatperiod på sju år. Enligt observatörer och organisationer för mänskliga rättigheter präglades valet av såväl oegentligheter som våld och trakasserier mot oppositionella, och vissa kandidater hindrades från att ställa upp. Genom en författningsändring 2007 förkortades presidentens mandatperiod till fem år, vilket skulle börja gälla från och med presidentvalet 2012. Det presidentval, som planerades år 2012, tidigarelades dock. I januari 2011 beslöt parlamentet att folket i en beslutande folkomröstning skulle inställa presidentvalen 2012 och 2017 och i stället förlänga Nazarbajevs ämbetsperiod till 2020 (då han alltså skulle vara 80 år gammal). Kazakstans konstitutionsråd förklarade att en folkomröstning skulle strida mot författningen, varpå president Nazarbajev utlyste nyval till april 2011. Förslaget godkändes av parlamentet. I presidentvalet, som ägde rum den 3 april, fick Nazarbajev 95,5 procent av rösterna och omvaldes därmed. ODIHR:s¹ internationella valobservatörer rapporterade om brister i genomförandet valet.

Under 2010 antogs också särskilda lagar rörande presidentens ställning, varigenom han utsågs till "Nationens Ledare", något som ger honom ett avgörande inflytande på inrikes-, utrikes- och säkerhetspolitiken så länge han lever. Lagen ger honom och "de familjemedlemmar som bor med honom" immunitet över privat egendom och tillgångar som är förknippade med tjänsten samt stadgar om särskilda straff för förtal av eller förklenande omdömen om presidenten och hans familj. Angrepp på presidentens liv betraktas som utslag av terrorism och omfattas således av undantaget i förbudet mot dödsstraff.

Vid parlamentsvalen i augusti 2007 nådde endast ett parti, presidentens Nur-Otan, över den tröskeln om sju procent av rösterna som krävs för att få plats i parlamentet. Landet fick således ett enpartiparlament. Inhemsk och utländsk kritik har senare medfört att man ändrat konstitutionen i så måtto att det parti som får näst flest röster får ta plats i parlamentet även om det inte har klarat att komma över sjuprocentspärren.

¹ Office of Democratic Institutions and Human Rights (ODIHR), organ inom OSSE (Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa) med fältverksamhet för mänskliga rättigheter i flera av OSSE:s samarbetsländer

Kvinnorna är kraftigt underrepresenterade i det politiska livet. I den regering som fanns under 2010 fanns två kvinnor av totalt 25 regeringsmedlemmar.

EKONOMISKA, SOCIALA OCH KULTURELLA RÄTTIGHETER

10. Rätten till arbete och relaterade frågor

Diskriminering inom arbetslivet på grund av kön, hudfärg, religion eller politisk åsikt är förbjuden men förekommer. Den normala arbetsveckan är 40 timmar. Det finns föreskrifter för arbetsmiljön, men särskilt inom industrisektorn är såväl hälso- som säkerhetsförhållandena undermåliga.

Konstitutionen föreskriver vissa grundläggande rättigheter för arbetare. Exempelvis har de rätt att bilda och ansluta sig till fackliga organisationer men denna rätt uppges inte alltid respekteras. Tvångsarbete är förbjudet men lär förekomma i viss utsträckning.

Kazakstan har tillträtt ILO:s (International Labour Organization) åtta centrala konventioner om föreningsfrihet och förhandlingsrätt, icke-diskriminering i arbetslivet, förbud mot tvångsarbete och förbud mot barnarbete, men som framkommit ovan är tillämpningen i vissa fall bristfällig.

Landets ekonomiska tillväxt har inom vissa sektorer lett till ökad efterfrågan på arbetskraft vilket i sin tur resulterat i snabbt stigande löner och i vissa fall även brist på arbetskraft. Det är mot den bakgrunden man bör se regeringens överväganden att i ökande omfattning tillåta – i vissa fall legalisera – arbetskraftsinvandring och gästarbetare från de fattiga grannländerna Tadzjikistan och Uzbekistan.

11. Rätten till bästa uppnåeliga hälsa

Det största utgiftsområdet i statsbudgeten (cirka en fjärdedel av de totala utgifterna) utgörs av social välfärd. Det kan inte sägas förekomma någon av myndigheterna påbjuden diskriminering vad gäller olika befolkningsgruppers tillgång till grundläggande hälsovård. Däremot förekommer även inom hälsovården korruption och mutor. För de delar av befolkningen som har ekonomiska förutsättningar finns omfattande privata alternativ.

12. Rätten till utbildning

För barnen i Kazakstan är skolgången obligatorisk upp till 16 års ålder. Utbildningen är inte avgiftsbelagd. Flickor och pojkar går i skolan i samma

utsträckning. Av statsbudgetens medel anslås 15 procent till utgiftsområdet utbildning. Läs- och skrivkunnigheten ligger över 90 procent. Även inom undervisningsområdet finns det, för den som kan betala, en uppsjö av privata alternativ.

13. Rätten till en tillfredsställande levnadsstandard

Den goda ekonomiska tillväxten i landet gör det möjligt för myndigheterna att i ökande grad genomföra olika sociala satsningar till förmån för befolkningen. Levnadsvillkoren i landet är, som i många transitionsekonomier, varierande mellan olika befolkningsgrupper (till exempel mellan stad och landsbygd). På grund av det goda statsfinansiella läget, har det varit möjligt för myndigheterna att höja lönerna för statligt anställda, höja de allmänna pensionerna liksom även de särskilda bidrag, som utbetalas till handikappade och till krigsveteraner. Även till utbildningsområdet har ytterligare budgetresurser kunnat anslås, vilket exempelvis gjort det möjligt att höja beloppen för stipendier och andra former av studiemedel.

År 2010 placerade UNDP:s *Human Development Index* Kazakstan på plats 66, upp från 73:e plats år 2006. UNDP placerade landet således i paritet med länder som Ryssland, Azerbajdzjan och Bosnien-Herzegovina. Index för Kazakstan uppvisar en stigande tendens (och har så gjort i flera år).

OLIKA GRUPPERS ÅTNJUTANDE AV DE MÄNSKLIGA RÄTTIGHETERNA

14. Kvinnors rättigheter

Konstitutionen förbjuder diskriminering på grund av kön men i praktiken har inte tillräckligt gjorts för att motverka sådan diskriminering.

Som en följd av landets tillträde till FN:s kvinnokonvention har landet antagit en strategi för jämlikhet mellan könen för perioden 2006-2016 vars syfte är att säkerställa kvinnors och mäns lika rättigheter. Icke desto mindre kvarstår problem som hustrumisshandel och ökande människohandel. I december 2009 tillkom ytterligare lagstiftning om hustrumisshandel och jämställdhet mellan könen. Lagstiftningen om hustrumisshandel synes dock mera vara inriktad på bestraffning av gärningsmannen än på förebyggande åtgärder. Även om det fortfarande behöver göras mycket vad gäller bland annat finansiering och övervakning av tillämpningen av lagstiftningen, anser många inhemska bedömare att det likväl finns en genuin politisk vilja att främja en aktiv och genomgripande genderpolitik.

Kvinnomisshandel är vanligt förekommande. Hustrumisshandel betraktas i breda folklager snarare som en familjeangelägenhet än som ett brott. OSSE bedriver ett antal projekt i landet med syfte att bekämpa våld i hemmet.

Trots att kvinnorna generellt har en hög utbildningsnivå, är de kraftigt underrepresenterade på högre positioner i arbetslivet och av tradition äger de i långt mindre utsträckning än män företag och egendom.

15. Barnets rättigheter

Kazakstan har antagit ett handlingsprogram för perioden 2007-2011 avseende bland annat barnets rättigheter. Bland annat syftar programmet till att förbättra barnens livskvalitet, förbättrade villkor för föräldralösa eller övergivna barn. I början av 2010 antogs ytterligare lagstiftning för att skydda barnets rättigheter. Emellertid är deltidsarbete för barn fortfarande tillåtet från 14 års ålder. Barn under 18 år får inte utföra tyngre arbete enligt lag men barnarbete förekommer på landsbygden, i synnerhet under skördetid.

Tillsammans med UNICEF är ett särskilt domstolssystem för yngre misstänkta brottslingar under utarbetande. Två specialdomstolar (i Astana och Almaty) finns redan. De skall förses med personal med särskild utbildning för att arbeta med minderåriga.

Barn under 18 år får inte rekryteras till väpnade styrkor. Inga uppgifter om barnsoldater har noterats.

16. Rättigheter för personer som tillhör nationella, etniska, språkliga och religiösa minoriteter samt urfolk

Etniska kazaker är i viss mån privilegierade jämfört med andra etniska grupper. Det kazakiska språket är det officiella statsspråket och krav på kunskaper i kazakiska för exempelvis statlig tjänst ökar. Ryska språket har dock fortfarande en erkänd ställning som kommunikationsmedel mellan de mer än 100 olika etniska grupperna i landet.

Det förekommer ibland uppgifter om att vissa mindre minoriteter (exempelvis uigurer eller dunganer) upplever sig vara diskriminerade. Det är emellertid mycket svårt att avgöra huruvida detta skulle vara ett uttryck för en ”medveten politik” från myndigheternas sida eller snarare en följd av fördomar hos andra, större befolkningsgrupper.

Det bör i sammanhanget erinras om att det allmänt anses att Kazakstan är den av de före detta sovjetrepublikerna som sedan självständigheten haft minst av religiösa eller etniska motsättningar mellan de olika folkgrupperna i landet.

17. Diskriminering på grund av sexuell läggning eller könsidentitet

Tidigare var homosexuella handlingar mellan män förbjudna enligt lag men detta förbud är nu avskaffat. Kvinnlig homosexualitet har aldrig reglerats i lagstiftningen. Någon direkt förföljelse av homosexuella i samhället eller från myndighetshåll verkar inte förekomma, men HBT-personers rättigheter och ställning i samhället är fortfarande i hög grad tabu. Den bristande sociala acceptansen gör att många HBT-personer väljer att inte offentligt visa sin sexuella läggning.

18 Flyktingars rättigheter

Fastställande av flyktingstatus sköttes tidigare, låt vara med medverkan av de inhemska myndigheterna, av UNHCR. Sedan 1 april 2010 finns emellertid en ”nationell kommitté”, ursprungligen under Arbets- och Socialministeriet men sedan augusti 2010 under inrikesministeriet som ansvarar för dessa frågor. Samarbetet med UNHCR fungerar inte alltid friktionsfritt, bland annat då Kazakstan gör en översyn av UNHCR:s tidigare beslut. Av ”överprövade” UNHCR-beslut har den nationella kommittén beviljat 28 personer flyktingstatus, medan 299 personer fått sin ansökan om flyktingstatus avslagen. Det inträffade har också lett till att UNHCR återkallat vissa beslut om flyktingstatus (avseende främst uzbekier) sedan organisationen fått bevis om terroristaktiviteter.

Enligt officiell statistik fanns i landet den 1 oktober 2010 totalt 618 flyktingar varav 594 från Afghanistan, 15 från Uzbekistan samt enstaka från Somalia, Etiopien, Kirgizistan och Kina.

Det finns inget betydande ”flyktingtryck” från landet. Tvärtom är Kazakstan attraktivt för gästarbetare från andra grannländer. En årlig kvot av gästarbetare fastställs utifrån arbetsmarknadsläget. År 2010 var denna 63 700 personer, vilket motsvarar 0,75 procent av den arbetsföra befolkningen. Därtill kommer en inofficiell arbetskraftsinvandring av okänd omfattning till främst bomulls- och tobaksodlingarna.

På migrationsområdet må även noteras regeringens politik för ”etnisk immigration” det vill säga att få etniska kazaker utanför rikets gränser att flytta ”till sitt historiska hemland”. Sedan självständigheten har mer än 800 000 etniska kazaker gjort så. De återvändande får en del ekonomiska bidrag, men integrationen på lokal nivå är inte alltid problemfri.

19. Funktionshindrades rättigheter

Det finns lagstiftning som syftar till att säkra funktionshindrades rättigheter, men i praktiken är detta ett lågprioriterat område. Funktionshindrade diskrimineras i arbetslivet och det görs inte tillräckligt för att se till att funktionshindrade har tillgång till offentliga byggnader.

Det tidigare (från sovjettiden ärvda) systemet att gömma undan funktionshindrade på olika institutioner börjar – låt vara långsamt – att luckras upp och ersättas med åtgärder att integrera funktionshindrade i samhället. Mycket av detta arbete görs av frivilligorganisationer, som i viss utsträckning får statligt stöd i form av offentliga medel.

ÖVRIGT

20. Frivilligorganisationers arbete för mänskliga rättigheter

Lokala och internationella organisationer för mänskliga rättigheter i Kazakstan tillåts i stort sett verka, även om flera inhemska frivilligorganisationer menar att klimatet hårdnat under senare år. Anonyma hot och avlyssning uppges ha förekommit.

Regeringen har på senare tid i större utsträckning erkänt generella brister på området mänskliga rättigheter och samarbetat med enskilda och internationella organisationer för att söka komma till rätta med dessa brister. Man har dock fortsatt visat ovilja att diskutera specifika fall med organisationer som verkar för mänskliga rättigheter.

En viss dialog mellan myndigheter och organisationer förekommer inom ramen för den nyligen bildade ”Statskommissionen för demokratisering” som leds av presidenten med deltagande av regeringsföreträdare, politiska partier och icke-statliga organisationer.

21. Internationella och svenska insatser på området mänskliga rättigheter

OSSE har kontor i landet och bedriver en bred och av myndigheterna i huvudsak uppskattad verksamhet. Bland annat genomförs utbildning av lokala enskilda organisationer på området mänskliga rättigheter, exempelvis inom genderfrågor. Utbildning har även genomförts inom rättsväsendet och fängvården. Sveriges bedriver inte längre något bilateralt utvecklingssamarbete med Kazakstan.